

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

מישודק תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

פרשת בחקותי

בפסוק ונסלו אויביכם לפניכם להרב : האי להרב הוא פיותר דמה נסקותא באיזה אוסן שיפלו ונראה דהני שורש כל הנסים הוא דלא מיקרי נס וחירוש אלא בפעם הראשון וזכה תבין מה דמצינו במקודת עקרות מה שהתורכתבה ודי סקר את שרה והי פלא גדול ואח"כ מצינו כמה עקרות שנפקרו ולא השבם התורה לשים נס דמצינו אח"כ שריבקה היתה עקרה ונפקרה ע"י תפלת יצחק . וכן רחל היתה עקרה ונפקרה וכמו כן בקריעת ים סוף שאנו אומרים שירה על נס גדול כזה ואח"כ מצינו ביהושע שהעביר כל ישראל בתוך הירדן וכן רבי פנחס בן יאיר נבי נהר נינאי אך דשורש הדבר הוא דכל זמן שלא נפתח השער של זה הדבר כמו פקודת עקרות וכדומה אז לאו כל אדם זוכה שיפתחו לו זה השער . אך אברהם אבינו לגדול צדקתו בגדול אהבת השי"ת זכה לנס ופתח לו הקבי"ה השער ונפקרה אשתו וכיון שפעל אברהם פעם א' פתחת השער וצינור הלוה אזי בכל יזכרו הדורות הבאים אחריו להתעורר עוד פעם באותו נס וכמו כן קריעת ים סוף שהוא נגד הטבע אך משה רבינו וכל ישראל פעלו זה הדבר שוב אין נס מה שיוכל יהושע אח"כ לפעול אותו הנס נמצ' כשהצדיקים עושים איהו פעולה כפי על מפתח שונאיו שהקבי"ה שומע תפלתו ועשה הנקמה בשונאיו . לא די שהפעול' הואת פועלה בשעת מעשה רק שהנפילה נעשה כחרב לרודי דורות כשאדם מעורר הנפילי ישינה ממלא פעול הדבר שנס עתה מגיע להם נפילה גדולה ואי"כ הנפילה הראשונה פועלת שתי פעולות בשעת מעשה ולאחר זמן וז"ש דוד המלך ע"ה וחרב פסיות ביום ר"ל שיש להרב שתי פיות שהורגת שתי פעמים . ונפלו אויביכם לפניכם ר"ל אותה הנפילה כשציר להם השונא תתעורר הנפילה היא שונה ואז יהי הנפילה הראשונה כחרב ויהיג אותם וק"ל :

פרשת נשא

ביום השמיני נשיא לבני מנשה בן נמליאד בן סדהצור במדרש אני פי סלך שמור דהנה כתיב ויקרא יוסף את שם בנו חבנור מנשה כי נשני אלקים את כל עמלי . ואת כל בית אבי ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלקים בארץ עניי . דהנה יוסף הוא צדיק יסוד עולם וכל הצדיקים נקראו עניי שמי . והני עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשי' ויש מיני תולדו' היוצאים מהצדיק בחינה אחת היא אשר הצדיק הוא השליש והמשביר לכל עם הארץ הוא הממשיך שפע פרנס' ומזון לכל העולם בני חיי ומזוני זו התולדה מכונה בשם אפריםסלשון פרי ורבו כי הפרני אלקים שהוא הממשיך פירות לעולם מוזן ושפע ויש תולדה שני' הנולד מן הצדיק דהנה יש עולם התשובה ע"י הצדיק דאם הי' הצדיק רבוק תמיד בעבודת ה' ולא יהיה נופל אפי' רגע אחד במחשבתו מן דביקות ה' ואהבתו ית' הי' יכול להתבטל ממצאית מחמת זה ולזה עשה ית' סיני' ומגלגל מה שהצדיק נופל לפעמים ממחשבתו הקדושה ושוכח כרגע ואז אח"כ כשהצדיק מעורר א"ע ומתחיל להשיב ע"ז ולרפוק על שערי התשובה להשיג מחילה ע"ז שעבר על השמי' מן תשבתה את ה' אלקך ומעורר א"ע מנפילתו ואז ע"י תשובתו מעלה כל קילקולי הישעים ומכניס דרהורי תשובה בכל באי העולם אפי' באותן שהם בעמקי שאול וא"כ ע"י שכחה של צדיק נפתח שערי תשובה לבני אדם וזה הצדיק מכונה בשם מנשה . לשון שכחה וע"ז בא הנשאות לכל העולם ע"י שכחת הצדיק וה"ש נשיא לבני מנשה : אך באמת סאין בא התעוררות לצדיק שיעשה תשובה כיון ששכח אלקיו ונפסק מהדביקות אך כיון שהצדיק

אדם מבט ע"ז האור והישע של שמו ית' כזה יבא ארון אל ידו הקדושה לירי דביקות אמת בשמו ית' וז"ש דוד ארי וישעי כשאדם מביטומסתכל באלו הכהינות של אור וישע בא מאתי ית' על כניי או יראה שאין לאדם לירא משום דבר אם מסרת מ"י ר"ל מ"י אנכי . וזהו מ"י אירא ר"ל כשאדם מתכלל בגדלות הבורא וגדול התכד אשר הוא ית' עושה עמנו גבור אור לנו או בא לירי יראת הרוממות ואין לו לירא משום זולת מ"י אנכי ואנכי ומי הוא מילתא היא כי מ"י שאנכי אלוקך צמון בלבו ויש לו אמונת אלקות של אנכי לזה בא ית' וראת מ"י ה' מעוז חיי מ"י אפתח ר"ל כשהשי' נתן לי עוז וצמימות וחיות עליון או אני בא לירי פחד ממנו ית' אבל בקרב מרעים ר"ל היינו מיראה התחתונה היינו בקרב עלי מרעים וכול את כשרי צרי ואויבי לי ר"ל שיש ב' מיני שונאים אשר הם מצויים להאדם א' הנואבים לאדם בניסו וכמסוגנו : וז"ש וכול את כשרי : והכ' הם השונאים את הצדיקים מחמת שהם גרלים לשמו ית' כמו דכתיב ואבדיל אתכם מן העממלהיות ע"ז הרה אפס : וז"ש צרי ואויבי לי דייקא ע"ז אפר דהמעיה ע"ז ה' מיני שונאים לא אירא כלל כיון שיש לי פחד שמו ית' כי בטוח אני שהמה כשלו ונפלו כל תקומה ולא יהי' בלתי ביום כהזיק כי יפלו ממועצותיהם ויקים בנו ואתה על בפותימו תרווך וק"ל :

פרשת קדושים

בפסוק קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוקים . איתא במדרש ההיר ויגבה ר' צבאות במשפט . והאל קדוש נקדש בצדקה . ר"ש בן יוחאי א' אמת הקביה מתרומם ונעשה דין ומשפט ברשעים ואימתי הקביה נקדש בצדקה מלמד מנורו' על ישראל ע"כ . דהנה השי"ת ביה נבזה על נבזיהם . דבאמת השי"ת מתגנה בענוה עם כניי ואף שאין לו גדולתו ולרוממותו ולכל זאת הוא מקטין ומצמצם א"ע וכול לתוך המדות של חסד ורחמים כדי להטיב להנבזים . וזהו לרוע ישראל וכל זה הוא לאוהבו שמו אבל מ"י שהוא שם כדעתו ואין משום יראת אלקים נגד פניו אז הקביה מנבזה על לרוע השמים להעלוינים ואז ממלא נעשה דין ברשעים וז"ש שנעשה נבזה על נבזיהם ונאה על גאים . וזהו ויגבה ה' אמת במשפט שהוא ית' מתרומם כשעושה משפט ברשעים . והאל נקדש בצדקה דענין קדושה מורה על הפרשה והבדלה שהקביה מלמד צדקה וזכות על ישראל או הוא נקדש שאדם עובר עבירה או א"ה תאוה רעה הקביה מלמד זכות וז"ש שהאדם אינו חייב בדבר ולא בא זה מצד נשמתו ושכלו ואם מצד אהר כי בודאי הנשמה היא קדושה וא"ה הפיפה ורק שזה בא מצד החלק אב ואם של השתפן שיש באדם א"ע מורע כ"ו אשר מאלו החלקים של אב ואם בא האד' לירי גדה . אבל מצד החלק של שמו ית' היא הנשמה הקדושה לא מרת האדם תומא כי הוא ממקום קדוש ומצא ע"ז שיש זכות על ישראל מזה נקדש שמו ית' כשספריש הנשמה שהיא חלקו ורע ומחויקו בכשרות וזהו קדוש שמו ית' . וזהו שאמר וישם תהיו כי יש בכם נשמה קדושה חלק אלקי ממעל כי וז"ש אני ומצד נשמת ישראל ראוי להם להיות קדושים . וז"ש ויש אמו ואביו תיראו ר"ל שכל אדם יסתכל וירא מחלק אב ואם שבא שלא יבוא ע"י אלו החלקים לירי חמא כי זה תלוי בקדושת אב ואם בשעה הזיווג ועז"א ואת שבתותי תשמרו ושמעו ע"י דיוג שבת כדי שתולידו בקדושה . ולכך כמורא ק"מ אם לאב כי בזכר יש התגברות האם ראב מחמת שהקדימה י"ע כמו שאחזק"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר . והבן :

שהופיע לעיני
את השם א
תיר שיהינה
אלב מ' שה
ק לעוה"כ
ה"יב והבן

דרש רבה
שעי מ"י
ה' וישעי
ל הרה וי
ים לישוע
בשנכנס
ה' כבוד
ונג הרה
וכתיב וה
עלי וזה
א דשמי
זום דכתיב
יו חשבת
הבירא כ"ה
חוקעין נש
השופר כ"ה
מת י' או
כ"ים של
אמת ושי
ר לטעלה
ר העליון
ממכיס נח
והשמש
יו וכמו ש
ש הש' .
שר וכו' וא
מבא ואר
באמת יש
מ' מחייו
ר הבתי ו
ביקות א
גדור ע"י
ר העיון
להם אכל
אור עצמ
הוא ית' מ
זו המר
ע את דע
רע וישראל
במעלות
בנה ונעל
ה שאו מ
הם משה
למחזור
כתי' כתי
אל הקדש
א שלמע
ק לנכה א
כשאדם

שהצדיק משים אל לבו שמלא כל הארץ התחתונה אשר נוסף
 שם הצדיק גם שם יש כח והיות אלקות ואיך לא נפסק כלל
 מדביקות השם כי יודע שהשם עמו בכל מקום ואפילו בבחינה
 פחותה • ומבין הצדיק שזה לא כי אם סיבה מן השמים ליפיל
 מדביקות עליון וירידה זו צורך עליי הוא כדי להעלות אחיב כל
 הכניי עיי תשובתו • ועיי מעורר הצדיק איע לשוב לשרשו
 וממשיך כל הנשמות עמו עיי תשובתו וז"ש ונשיא לבני מנשה
 ר"ל הנשיאות אשר בא עיי הכחיני של הצדיק הוא עיי שהצדיק
 הושב בלבו שגם שם בבחי' התחתונה היא רבוק עם האליוז"ש
 נמליא"ל ר"ל גים ליי א"ל שגם שם הוא עמו האל רק שסיבת
 גפילתו הוא מן השמים כדי לפדות כל הניצוצות קרושות בעליות
 אחיב וז"ש בו פד"ה ר"ל שהקב"ה שהוא צור ישראל רוצה לפדות
 כל הניצוצות קרושות אשר הירדו בני אדם למטה ועיי שהצדיק
 נוסף תחלה במחשבתו אחיב בחזירתו מגביה ומעלה הכל לשורשו
 וזה שקרא יוסף שם בנו הבכור מנשה ר"ל שאצל יוסף הי' זה
 הצדיק מנשה אשר בשכחהו מערר עולם התשובה לזה הקדים
 ונתן לו משפט הבכרה מן הצדיק הממשיך שפע ופרנסה לעולם
 ואת שם השני קרא אפרים לרמועל בחינה שניי כנ"לאבל יעקב
 אבינו דהוא הי' השורש והאב של בניי וחס על זרע לזה הקדים
 יעקב וישת ימינו ער ראש אפרים ואצלו הי' חשוב זה הצדיק
 אשר ממשי' פרנסה ושפע והצטרפות רכניי ובודאי הצדיק מנשה
 הי' גיב חשוב בעיני יעקב וז"ש ואולם אהיו הקטן יגדל ממנו
 שזה הוא דבר גדול אשר כל העולם ניזונן בזכותו אבל אצל
 יוסף הצדיק אצלו היא הבכור מנשה שעיי השכחה שלו פותח
 שערי התשובה בעולם אך זה אינו אלא בהצדיק שרבוך תמיד
 בקשר אמיץ לעבודת ה' ואינו פוסק מחשבתו אפי' רגע אחד בזה
 אם אירא שנשכח ממנו רגע אחד הדביקות ונופל מדביקות
 אלקות זה בודאי היה משמים כדי להעלות כל ניצוצות קרושות
 כנ"ל משאיכ מי שאינו בכל אלה בזה השכחה אינו עושה
 פעולה ואין בא לו התנשאות מזה כי השכחה יש לו בקביעות
 ודרך עראי יש לו הדביקות זה אינו מעלה ומוריד לכניי רק
 שישמך מצות אלקיו בכל מעבדיו וישמור את מחשבתו תמיד
 שיהא לחשוב מחשבת חץ • וז"ש המדרש אני פי מלך שמור
 רדך ששומ' תמיד פי המלך ואינו עובר על רצונו ית ב"ה וזה
 הצדיק אף אם נשכח ממנו אזה רגע חוזר ועולה מיד ושב
 לשורשו ומעלה את כל הכניי כיו' והבן

פרשת כרח

ביחזקאל

בפסוק ולחם הזהב רשע ולא עב ערסנו ומדרכו
 סרעם כו' היא נעונו ימות ולחם את נפסך סל"ח
 לכאורה הוא פתום מלי נעמייעינו בזה דהסע נעונו ימות בודאי
 לא ימות רק נעונו • ועוד מה זס סענת ללריק סעווכימו מס יכויס
 בזה לויס טוכס ססרעס ימות נעונו • ונלסס דהכס יס צ' מיני
 לדיקיס נעולס דיס לדיק סענכס את סרע מעליו ככל וכל • ויס
 לייקיס סלין לסס סזרכסו כ"כ ויס כס מלילות לסרע אללו אך
 תעסס לימס סלך סעססיס ונדל סככסו לססי"ס ולסכס סטוכס סוס
 כוכס נטוכ ומלס כרע ועכניע סומו ססס סקדוסס וכסס ידוע דכל
 דכס קוסק סמיר לנדק א"ע אל מקירו וסכסו ונעקיס מיס לו
 סמכסלום ומסוכוס • וסלויק כזס סטוכ אללו רק סטוכ זס סוס סיקר
 נעיוני כוסר כי ככל רגע ומלילות סרע אף סנענל אללו מי"ס סוס
 מלוד נעלס נעיוני אלל אלל סרעס סוס כסיפך סמורר לרע טיב
 ולטיב רע סנימריס סמיר כסרע ומגביהיס סומו וסוס סדכר ססכוכ
 נעיוני וסעוכ סעוסיין סו"ל נעלס נעיוניס סלף אס עוסין ליזס
 דכר סוס תעמס סכרס או תעמס ליזס סניי כס"ל • וסכס (כ"ס"ס)
 כסעזרמיס אלו סני סלריקיס זס סרעס לסדרי וזס כזס כפנסו עיי
 ליזס ססוכוס סלריק מוכיס לרעס או סמקנל יקוריס עיי סרעס

מה סילר לו אז עמעוררין כמות סכמוסיין אלל כל א' ולי"ש נמייעיס
 אלל סרעס סרוכס סטוכ א"ך סוס נעלס נעיוני ואלל סלריק ססכ
 סטוכ סטוכ ונניס ויקר נעיוני אז סטוכ מוסק יכוסף לנדק לי"ש
 אל סטוכס אסר יס נלריק ונעסס סטוכ סל סלריק כלכין סמולכ
 וסי"כ אליו סטוכ סנענל כמ"ך סרעס • אצל סרע סל סלריק כסעווכיס
 אס סרעס סלריק מוכיסו ולינו כולס לקנל סטוכ מענו • אז נעסכ
 אל סרעס ססוס סוכס סרע • ולמס לו לסרע לסיס מלוד כזיקיס
 אלל סלריק אסר עכניע סומו ככל רגע וכיון סעסיב תקוס ססכ
 לכניי אז היס נעסך אסר סרעס וכל מין נעסך אסר מינו זינל כס
 זינל • נעלס סטוכ סל סרעס נעסך אלל סלרי' וכסלר כסורי ססכ
 סל סלרי' וסרע סל סלריק נעסך אסר סרעס ונעסכר סס נעיוס ססכ
 וזסו כווכס סעיר סעסלכ ססיו סולמין סכניי כל סעיוס וססל
 (סרע) סס' כזס אל סמלניס אל סירס סרע וכעסך אל עקור
 וקיעעין לו סס דוכסל כססוכל רכס אל ארץ גזירס כי סרע אס
 סנרסס לריך לימין לו תקוס כ"כ כססלריק מוכס לרעס ולינו סוסיס
 לו אז מלל סרע מיקוס ללון וסרע קוכס אס מקורו אלל סרעס כ"ס
 מקיוו • וכזס סכין כווכס סס"ס זכס כולל מלקו ומלק סנינו כיו'
 ססכוכ סלויס לו סוכס נעולס סעניון עוסי"כ כגן ערך לא זכס נעיס
 מלקו ומלק סנינו כניסכס א"כ כססכוכ נעסך למעס לסלריק מעלי
 כס כומניס סטוכ נעוסי"כ נעסך אליו ומלק סרע אסר אלל סלריק סס
 מלק כניסכס נעסך לסרעס • ועעניסיין סומו כס על סרע סל סלריק
 כיון סכמר כו אך דכאזכס דכס עוכס לסלריק לא עוכ סלריק אס
 כולס סילקס סרעס עיי וירס כניסכס נכפליס וזסו ססנטיס ססכ
 לכניל סססירי סומו סיוכיס לסרעסיס ולינו לא ילנו לקנל וזיס
 מזירין ויקנלו עוכס עיי ולזס סנטיס לו סס"ס סלף ססרעס יקס
 עוכס לא ימות עכור עון סל סלריק רק סרעס נעונו ימות ולא יס
 עוכסו על יריך כי יסי די לו נכלו ולחס אס נעסך סללל לז'
 ססרעס מלק סרע סל סרעס ולחס מוכס למלק סנינו כני' סעסס
 כסעוכ ונוטל מלק סנינו כני' • ונעמירר ויקס קרס סלקס עקס סס
 לעלמו • ר"ל סעי' סמלוקק סעסס עס מסס ולסכין עיי' נעסך לו
 כל סרע וכפרכס נעמו מלק סטוכ ססי' כו' • וז"ס ססכוכס ולסכין
 קרס ר"ל סמלק סטוכ ססרעס וכעסס כוכו רע כו' וסכין :

פרשת הכת

בפסוק וירדב ה' אל משה קח את המטה וחקקה את העדה
 איתא בילקוט הה"ד משה עורך ישלח ה' מציון ויהא
 בקרב א' ביך וזהו המקל שהי' ביד יעקב כמו שאמר כי במקלו
 עברתי את הירדן הזה והוא תמוה : ונראה רכמה דקרוקים יש
 בפרשה זו : א' מה שכבר האריכו מפרשי התורה להבין מאי
 הי' זה למטה ואהרן דפעס אחת מצינו בקרא יען אשר מיתת את
 פי' • וכתוב א' אומר יען אשר לא האמנתם בי להקדישני
 וחלילה לומר דהם הסרו את רצון הבורא כ"ה ובאמת לפי דברי
 כל המפרשים נראה דמשה רבינו לא הי' חייב בדבר וכוננו הי'
 לטיבה אך שהי' לאיזה שגגה וטעות : גם ממה שאמר לו השי'
 קח את המטה נראה גיב דכוונת השי' בתה שצוה לו ליקח את
 המטה עמו כדי להכות את הסלע וגם צורך להבין מה הייתה מעשה
 הנס במה שיצא מים עיי שהכה את הסלע ויתר מאם הייתה
 מוציא עיי הדיבור ששניהם פלא להכות או לדבר ויתר נראה
 דלהפוך הוא דלפי השכל מחויב דהדיבור של הצדיק יכול לפעול
 בקל להוציא מים מאבן יותר מעיי הכאת בעלמא • גם מאי דאמר
 השי' ונתן מימיו הוא משולל הבנה דהוי סני לומר נתן מי'
 דכיון דבאמת לא הי' היצאת מים מן האבן בשום דרך ותחבולת
 טבעית כי אם בדרך נס כי באבן לא הי' שום לחרותות מייביס
 הוא ומה זה רשון מימיו : גם מה שאמר והוצאתם להם מים
 הסלע הוא מיותר וכפל הרבים שכבר אמר נתן מימיו נס
 שאמר ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע אינו מוכן
 וחז"ל דרשו זה א' מן המקומות שהחזיק מעומם את המדברות